

บทบรรณาธิการ

คำถาม คดีฟ้องขอแบ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน คู่ความจะขอคุ้มครองประโยชน์ในระหว่างพิจารณาโดยให้นำเงินหรือทรัพย์สินที่พิพาทมาวางศาลได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๙๘๒/๒๕๕๙ คดีสืบเนื่องมาจากโจทก์ซึ่งอยู่กินฉันสามีภริยากับจำเลย โดยมีได้จดทะเบียนสมรสกันฟ้องขอแบ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน จำเลยให้การและฟ้องแย้งให้โจทก์แบ่งเงินตามตัวสัญญาใช้เงินแก่จำเลยกึ่งหนึ่ง จำนวน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท คดีอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลชั้นต้น

จำเลยยื่นคำร้องขอคุ้มครองประโยชน์ในระหว่างพิจารณาว่า เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๖ โจทก์ได้แอบถอนตัวสัญญาใช้เงินจำนวน ๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท จากบริษัทเงินทุนสินอุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นเงินที่โจทก์และจำเลยหามาได้ร่วมกัน แต่โจทก์ไม่นำเงิน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท มอบแก่จำเลยตามส่วนจำเลยกึ่งหนึ่ง เมื่อคดีถึงที่สุดจำเลยอาจจะไม่ได้รับเงินจำนวนดังกล่าว ขอให้ศาลสั่งโจทก์นำเงินจำนวน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท มาวางศาล

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า คดีนี้จำเลยฟ้องแย้งขอให้แบ่งเงิน ๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยอ้างว่าเป็นทรัพย์สินที่หามาได้ร่วมกันระหว่างอยู่กินฉันสามีภริยา จึงถือว่าเงินจำนวน ๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท ดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่พิพาทตามฟ้องแย้งของจำเลยที่จำเลยจะมีสิทธิร้องขอให้คุ้มครองประโยชน์ของตนในระหว่างพิจารณาได้ และเมื่อปรากฏข้อเท็จจริงในชั้นได้สวนขอคุ้มครองประโยชน์ในระหว่างพิจารณาว่า โจทก์จำเลยเป็นสามีภริยาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เงินจำนวน ๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท ที่พิพาทกันมีการนำไปฝากที่สถาบันการเงินต่าง ๆ ครั้นสุดท้ายนำไปฝากที่บริษัทเงินทุนสินอุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน) บริษัทเงินทุนดังกล่าวได้ออกตัวสัญญาใช้เงินให้ในนามของจำเลย ต่อมาเมื่อปี ๒๕๕๖ ได้มีการเปลี่ยนชื่อในตัวสัญญาใช้เงินเป็นชื่อของโจทก์ และหลังจากนั้นโจทก์ได้เบิกถอนเงินจำนวน ๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท ดังกล่าว จากบริษัทเงินทุนสินอุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน) จากข้อเท็จจริงดังกล่าว หากในที่สุดแล้วศาลพิพากษาให้แบ่งเงินจำนวนดังกล่าวแก่จำเลยกึ่งหนึ่ง จำเลยก็จะได้ประโยชน์จากการที่ศาลมีคำสั่งให้คุ้มครองประโยชน์ตามคำร้องของจำเลย กรณีจึงมีเหตุสมควรที่จะคุ้มครองประโยชน์ของจำเลยในระหว่างพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๖๔ ที่ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งกำหนดวิธีการคุ้มครองโดยให้โจทก์นำเงินจำนวน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท มาวางต่อศาลชั้นต้นชั่วคราวจึงชอบแล้ว ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของโจทก์ฟังไม่ขึ้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๕๔/๒๕๖๐ โจทก์ฟ้องขอแบ่งทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างเป็นสามีภริยา โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และได้ยื่นคำร้องต่อศาลให้มีคำสั่งกำหนดวิธีการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของโจทก์ในระหว่างพิจารณา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า โจทก์ฟ้องขอแบ่งทรัพย์สินรวมทั้งรายได้ที่ได้มาระหว่างเป็นสามีภริยาโดย

มิชอบด้วยกฎหมาย ขึ้นไต่สวนเพื่อให้ศาลมีคำสั่งกำหนดวิธีการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของโจทก์ในระหว่างพิจารณาได้ความว่าโจทก์กับจำเลยเป็นสามีภริยาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและอยู่ร่วมกันที่โรงแรมและบ้านเช่าอันเป็นส่วนหนึ่งของทรัพย์สินที่พิพาท ทั้งโรงแรมและบ้านเช่านั้นปลูกอยู่บนที่ดินซึ่งมีชื่อโจทก์ถือกรรมสิทธิ์ ดังนี้ รายได้จากกิจการโรงแรมและบ้านเช่าเป็นประโยชน์แก่โจทก์ในระหว่างพิจารณาที่จะขอให้ศาลมีคำสั่งกำหนดวิธีการคุ้มครองโดยให้นำมาวางต่อศาลได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๖๔

คดีอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลชั้นต้น จำเลยฎีกาคัดค้านคำสั่งศาลที่ให้คุ้มครองประโยชน์ของคู่ความในระหว่างพิจารณา เมื่อข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่ศาลอาศัยเป็นหลักในการมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงไป ก็เป็นอำนาจของศาลชั้นต้นที่คดีอยู่ในระหว่างพิจารณามีคำสั่งแก้ไขหรือยกเลิกวิธีการนั้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๖๒ มิใช่เป็นอำนาจของศาลฎีกา เพราะยังถือไม่ได้ว่าคดีอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลฎีกา

คำถาม กรณีจำเลยขอคุ้มครองประโยชน์ในระหว่างพิจารณาตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๖๔ มีตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๘/๒๕๔๙ การร้องขอคุ้มครองประโยชน์ในระหว่างพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๖๔ จะต้องเป็นการขอคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอเพื่อให้ทรัพย์สิน สิทธิหรือประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งที่พิพาทกันในคดีนั้นได้รับความคุ้มครองไว้จนกว่าศาลจะได้มีคำพิพากษาหรือเพื่อบังคับตามคำพิพากษา คดีนี้ตามคำฟ้องของโจทก์และคำให้การของจำเลยพิพาทกันในประเด็นที่ว่าจำเลยผิดสัญญาเช่าหรือไม่ และโจทก์จำเลยได้ทำสัญญาเช่าใหม่ภายหลังสัญญาเช่าเดิมสิ้นสุดหรือไม่ แต่ประโยชน์ที่จำเลยขอให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองประโยชน์ในระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์ภาค ๘ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการกระทำของโจทก์ที่นำหินและดินไปกองปิดทางเข้าออกบังกะโลที่จำเลยเช่าจากโจทก์ และที่โจทก์ปักหลักทำรั้วลดหนามขวางทางเข้าออกที่ดินที่จำเลยเช่าจากโจทก์ และตัดสายไฟฟ้า ซึ่งเห็นได้ชัดว่า เป็นเรื่องที่จำเลยอ้างว่าโจทก์กระทำละเมิดขัดขวางมิให้จำเลยใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินที่เช่า มิใช่ประโยชน์ในเรื่องที่เกี่ยวกับข้อต่อสู้หรือข้อเถียงตามคำให้การของจำเลย คำขอคุ้มครองประโยชน์ของจำเลยที่ขอให้ศาลมีคำสั่งให้โจทก์รื้อถอนกองดินและกำแพงซีเมนต์ออกจากทางเข้าออกที่ดินพิพาทก็ดี หรือให้โจทก์ถมทางที่ขุดหลุมไว้ปิดกั้นมิให้จำเลยออกสู่ถนนหลวงก็ดี จึงเป็นการขอให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองประโยชน์นอกขอบเขตตามคำให้การของจำเลย มิใช่เป็นการขอคุ้มครองประโยชน์ในระหว่างพิจารณา ทั้งจำเลยมิได้ฟ้องแย้งประการใด จึงมิใช่การขอคุ้มครองประโยชน์เพื่อบังคับตามคำพิพากษาดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๖๔ ไม่ชอบที่จำเลยจะร้องขอให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองประโยชน์ในคดีนี้ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๓๔๐/๒๕๔๒ คดีนี้จำเลยทั้งสองให้การต่อสู้ว่าที่ดินพิพาทเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินอันเป็นทรัพย์สินของรัฐ หากข้อเท็จจริงฟังได้ตามที่จำเลยทั้งสองให้การต่อสู้ โจทก์

ยอมไม่มีสิทธิครอบครองที่ดินพิพาทโดยชอบด้วยกฎหมาย แม้โจทก์จะเข้าปลูกต้นยูคาลิปตัสโดยทุจริต ก็หาอาจใช้ยันจำเลยทั้งสองซึ่งเป็นตัวแทนของรัฐไม่และต้นยูคาลิปตัสในที่ดินพิพาทที่โจทก์ปลูกยอมไม่ต้องด้วยข้อยกเว้นที่จะถือว่าไม่เป็นส่วนควบของที่ดินตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๔๖ ฉะนั้น หากให้โจทก์ตัดต้นยูคาลิปตัสไปในระหว่างพิจารณาภายหลังจำเลยเป็นฝ่ายชนะคดียอมจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐได้ จึงสมควรที่จะสั่งห้ามไม่ให้โจทก์เข้าตัดฟันต้นยูคาลิปตัสในที่ดินพิพาทระหว่างพิจารณาคดีไว้เป็นการชั่วคราว

การขอคุ้มครองชั่วคราวระหว่างพิจารณาตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๖๔ บัญญัติให้คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสิทธิที่จะยื่นคำร้องขอคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอระหว่างพิจารณาได้ หากเห็นว่าการกระทำของคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งจะทำให้ตนได้รับความเสียหายหากภายหลังตนชนะคดี กฎหมายหาได้บัญญัติว่าหากผู้ขอเป็นฝ่ายจำเลยจะต้องฟ้องแย้งดังที่โจทก์ฎีกาแต่อย่างใดไม่

คำถาม ในคดีอาญา โจทก์ไม่มาศาลในวันนัดไต่สวนมูลฟ้องหรือนัดสืบพยานโจทก์ แต่ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโดยถือว่าโจทก์ไม่มีพยานมาสืบ โจทก์จะขอให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๙๕/๒๕๒๘ ในวันนัดสืบพยานโจทก์ จำเลยและทนายมาศาล ฝ่ายโจทก์ไม่มา ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่า โจทก์ไม่มีพยานมาสืบตามฟ้อง จึงสืบพยานจำเลย พิพากษายกฟ้อง โจทก์ยื่นคำร้องว่า เหตุที่มალ่าช้าเพราะบ้านอยู่ไกลรถติด โจทก์เตรียมพยานมาสืบพร้อมแล้ว ไม่ได้ตั้งใจขาดนัดพิจารณา ขอให้ไต่สวนคำร้องของโจทก์และยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ ดังนี้ เป็นการยกฟ้องเพราะโจทก์ไม่มาตามกำหนดนัดตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคแรก และมาตรา ๑๘๑ เมื่อโจทก์ยื่นคำร้องดังกล่าว ศาลชั้นต้นก็ชอบที่จะไต่สวนและมีคำสั่งว่ามีเหตุผลสมควรหรือไม่เพียงใดที่มาไม่ได้ตามกำหนดนัด

คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๗๒/๒๕๒๘ ในวันนัดสืบพยานโจทก์ โจทก์ไม่มาศาล ศาลขอที่จะยกฟ้องเพราะโจทก์ไม่มาตามกำหนดนัดตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ และมาตรา ๑๘๑ ซึ่งโจทก์มีสิทธิที่จะยื่นคำร้องขอให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ภายใน ๑๕ วัน แม้ศาลชั้นต้นจะยกฟ้องโดยถือว่าโจทก์ไม่มีพยานมาสืบ ก็ไม่เป็นการตัดสิทธิดังกล่าวของโจทก์

เมื่อโจทก์ยื่นคำร้องขอให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ โดยอ้างว่าโจทก์เข้าใจวันนัดสืบพยานโจทก์คลาดเคลื่อนผิดวันไป หากเป็นความจริงก็พอถือได้ว่ามีเหตุผลสมควรที่จะยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ ศาลชั้นต้นชอบที่จะไต่สวนคำร้องของโจทก์แล้วมีคำสั่งในเรื่องนี้ต่อไป มิใช่สั่งเลยไปถึงว่าเป็นเรื่องที่โจทก์ไม่มีพยานมาสืบ ซึ่งเป็นคนละกรณีกัน

คำถาม กรณีที่ศาลพิพากษายกฟ้องโดยเหตุที่โจทก์ไม่มีพยานมาสืบตามฟ้อง หรือศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่าโจทก์ทิ้งฟ้อง ให้จำนำคดี โจทก์จะยื่นคำร้องขอให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

กรณีโจทก์ไม่มีพยานมาสืบ

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๗๓๙/๒๕๒๘ โจทก์และพยานโจทก์ไม่มาศาล แต่ทนายโจทก์มอบ จันตะให้เสมือนทนายนำคำร้องมายื่นต่อศาลขอเลื่อนการไต่สวนมูลฟ้อง ศาลชั้นต้นไม่อนุญาตให้เลื่อน และถือว่าโจทก์ไม่มีพยานมาเพื่อไต่สวนให้เห็นว่าคดีโจทก์มีมูล และพิพากษายกฟ้อง ดังนี้ โจทก์จะมาร้องขอให้ยกคดีขึ้นไต่สวนมูลฟ้องใหม่ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ มิได้ เพราะมิใช่เป็นกรณีที่ศาลยกฟ้อง เพราะเหตุโจทก์ไม่มาศาลตามกำหนดนัด

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๒๕๐/๒๕๓๔ การที่ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์เพราะโจทก์ไม่มาศาลในวันนัดสืบพยานโจทก์อันเป็นการยกฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๖ วรรคแรก ประกอบด้วยมาตรา ๑๘๑ ไม่ใช่เป็นการยกฟ้องโดยเหตุที่โจทก์ไม่มีพยานมาสืบตามฟ้องนั้น เมื่อโจทก์มายื่นคำร้องขอให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ หลังจากศาลชั้นต้นสั่งยกฟ้องเพียง ๓ วัน ยังไม่เกิน ๑๕ วัน นับแต่วันศาลยกฟ้อง ทั้งคำร้องของโจทก์ก็ได้แสดงเหตุที่มาไม่ได้ไว้ด้วยแล้ว ซึ่งหากเป็นความจริงตามคำร้องก็นับว่ามีเหตุสมควรที่มาไม่ได้จึงชอบที่จะไต่สวนคำร้องของโจทก์เสียก่อน จึงจะวินิจฉัยได้ว่าที่โจทก์ไม่มาศาลตามกำหนดนัดนั้นมีเหตุสมควรหรือไม่

กรณีทั้งฟ้อง

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๐๔๘/๒๕๒๔ ในวันนัดไต่สวนมูลฟ้องนัดแรกโจทก์ขอเลื่อนคดี ศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาต และสั่งให้โจทก์นำส่งหมายแจ้งวันนัดให้จำเลยทราบใน ๗ วัน ต่อมาเจ้าหน้าที่ศาลรายงานว่าโจทก์ไม่นำส่งหมายนัดภายในกำหนด ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่าโจทก์ทั้งฟ้องให้จำหน่ายคดี คำสั่งดังกล่าวย่อมลบล้างผลแห่งการยื่นคำฟ้อง รวมทั้งกระบวนการพิจารณาอื่น ๆ อันมีมาภายหลังยื่นคำฟ้อง กระทำให้คู่ความกลับคืนสู่ฐานะเดิมเสมือนหนึ่งมิได้มีการยื่นคำฟ้องเลย กรณีเช่นนี้ไม่มีกฎหมายให้อำนาจศาลยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๔๕๐/๒๕๒๖ กรณีที่จะยกบทกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่งขึ้น วินิจฉัยคดีได้นั้น จำต้องเป็นกรณีที่ไม่มีบทกฎหมายที่จะยกมาปรับแก้คดีได้เท่านั้น แต่กรณีที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีของโจทก์โดยถือว่าโจทก์ทั้งฟ้องนั้น มีบทกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องที่โจทก์จะต้องอุทธรณ์ฎีกา หรือจะขอให้ศาลเพิกถอนกระบวนการพิจารณาที่ผิดระเบียบ ในกรณีศาลสั่งจำหน่ายคดีโดยผิดลงที่จะยกขึ้นปรับแก้คดีได้โดยเฉพาะอยู่แล้ว ศาลจึงไม่อาจยกประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๖ มาปรับแก้คดีของโจทก์ในฐานะที่เป็นบทกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่งได้

นายประเสริฐ เสียงสุทธีวงศ์

บรรณาธิการ